

SDG's in lokale verkiezingsprogramma's

De duurzame
ontwikkelingsdoelstellingen in je
lokale verkiezingsprogramma: hoe
begin je eraan?

vvsg

Lokale verkiezingsprogramma's zijn cruciaal om de SDG's te integreren in het beleidsplanningsproces van de nieuwe legislatuur. Deze inspiratiegids biedt lokale politieke partijen verschillende opties en methodieken om een ambitieus, inspirerend en toekomstgericht verkiezingsprogramma op te stellen op basis van de Agenda 2030 en de SDG's.

Voor meer informatie kan je terecht bij Hanne Albers (hanne.albers@vvsg.be), Jules De Winter (jules.dewinter@vvsg.be) en Heleen Voeten (heleen.voeten@vvsg.be).

Deze publicatie dateert van februari 2024.

Met de steun van:

België
partner in ontwikkeling

Inhoud

De SDG's in je lokale verkiezingsprogramma: waarom?	4
De SDG's hebben lokale politici heel wat te bieden	5
Profileer je gemeente en versterk je imago	5
Stimuleer een duurzaamheidsreflex	5
De SDG's zullen lokaal zijn of ze zullen niet zijn	6
Vervoeg de SDG-kopgroep	6
Nog vijf jaar te gaan, een versnelling dient zich aan	7
De SDG's in je lokale overkiezingsprogramma: instrumenten en informatiebronnen	8
Data en memoranda	8
SDG-rapport van Vlaamse provincies, steden en gemeenten	9
SDG-instrumenten van de VVSG	10
De SDG's in je lokale verkiezingsprogramma: hoe?	10
SDG's in je inleiding: visietekst	11
De SDG's visueel in je verkiezingsprogramma: sjabloon	11
De SDG's visueel in je verkiezingsprogramma: icoontjes	12
Participatieve methodieken met je partij	12
Participatieve methodieken met je inwoners	19
De SDG's in je lokale verkiezingsprogramma: praktijkvoorbeelden	22
SDG's in de inleiding, als kapstok of toetssteen	22
Visuele opname SDG's met icoontjes	25
SDG's in het hoofdstuk over lokaal mondiaal beleid	26

De SDG's in je lokale verkiezingsprogramma: waarom?

In september 2015 ondertekenden alle lidstaten van de Verenigde Naties de **Agenda 2030 voor Duurzame Ontwikkeling**. Deze omvat 5 Pijlers (People, Planet, Prosperity, Peace, Partnership) en 17 doelstellingen (Sustainable Development Goals of SDG's) die onze wereld moeten transformeren tot een rechtvaardige plek met respect voor mens en planeet.

De nieuwe legislatuur is een ideaal moment om je lokaal beleid te versterken aan de hand van het maatschappelijk relevante doelstellingskader van de SDG's. Heel wat lokale besturen, waaronder misschien ook de jouwe, werkten de voorbije jaren actief aan de realisatie van de SDG's.

Lokale verkiezingsprogramma's zijn cruciaal om de SDG's te integreren in de nieuwe beleidsproces. De eerste stap in het beleidsplanningsproces is de omgevingsanalyse, eventueel aangevuld met administratieve beleidsvoorstellen. In de aanloop naar de verkiezingen van 2024 gebruiken heel wat lokale administraties de Agenda 2030 om deze documenten vorm te geven. Het zijn belangrijke informatiebronnen voor de nieuwe bestuursploegen wanneer zij hun meerjarenplan opstellen.

De opname van de SDG's in lokale verkiezingsprogramma's vergroot de kans dat ze ook worden opgenomen in het bestuursakkoord en het nieuwe meerjarenplan. Dit faciliteert vervolgens ook monitoring, rapportering en communicatie op basis van de SDG's.

Wanneer administratie en politiek zich samen inzetten voor een duurzame toekomst, kunnen we in de volgende legislatuur een versnelling hoger schakelen om de Agenda 2030 te realiseren.

Deze inspiratiegids biedt lokale politieke partijen verschillende opties en methodieken om een ambitieus, inspirerend en toekomstgericht verkiezingsprogramma op te stellen op basis van de Agenda 2030 en de SDG's. Deze opties kan je combineren volgens je eigen ambitieniveau en capaciteit.

De SDG's hebben lokale politici heel wat te bieden

De wereld heeft nood aan lokale leiders met een toekomstvisie. De Agenda 2030 biedt een uitstekend kader om die visie vorm te geven. Door lokale uitdagingen aan te pakken in een globale context, geef je een internationale dimensie aan je programma en **toon je leiderschap voor een duurzame toekomst**.

De SDG's zijn een handig instrument om eigen beleidsvoorstellen en speerpunten te formuleren op basis van objectieve, heldere data en deze te koppelen aan brede maatschappelijke evoluties in je gemeente en in de wereld. Als lokale politicus of politica sta je dicht bij het volk. Door de vinger aan de pols te houden, weet je wat er leeft en waar de mensen van wakker liggen.

Combineer je terreinkennis en ervaring met objectieve SDG-data over je gemeente of stad en je hebt het ideale vertrekpunt om een verkiezingsprogramma te schrijven dat maximaal inspeelt op lokale noden, uitdagingen en opportuniteiten in je gemeente, maar dat tegelijkertijd ook maximaal bijdraagt aan de globale uitdagingen die in de SDG's vervat zitten.

De Agenda 2030 met de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen is een duidelijk omschreven duurzaamheidskader waar je lokaal een grote impact op hebt. Het biedt dan ook een **gemeenschappelijke taal in de communicatie naar en samenwerking met inwoners en stakeholders**. Een verkiezingsprogramma op basis van de SDG's zal daarom niet enkel de kiezer overtuigen, maar ook doorheen de legislatuur voordelen opleveren.

Profileer je gemeente en versterk je imago

Je profileert je als een duurzaam bestuur met een open blik op de wereld. Met een sterk SDG-beleid kan je gemeente zich onderscheiden, meedingen naar prijzen en zo zijn imago en zichtbaarheid een boost geven. Wereldwijd worden Vlaamse gemeenten beschouwd als voortrekkers in de lokale vertaling van de SDG's. Verschillende Vlaamse voorbeelden worden opgepikt door onder meer Europese en VN-instellingen en de OESO.

Monitoring van de SDG's biedt informatie om je lokaal beleid te argumenteren, ook naar critici toe. Zo kan je op basis van data en praktijken motiveren waarom je inzet op projecten X en Y. Je kan aantonen dat je met betrekking tot thema's A en B nog veel opportuniteiten en beleidsruimte ziet waar je bijkomend op wil inzetten (pro-actief beleid voeren).

Stimuleer een duurzaamheidsreflex

De SDG's stimuleren transversale samenwerking, want ze raken aan alle bevoegdheden van lokale besturen en zijn onderling met elkaar verbonden. Dat biedt mogelijkheden om dienstoverschrijdend collega's samen te brengen en expertise in te zetten.

Je creëert een duurzaamheidsreflex in je organisatie als je de SDG's opneemt in projectfiches of gebruikt als integrale duurzaamheidscheck.

Transversale SDG-samenwerking in Harelbeke

De SDG's zullen lokaal zijn of ze zullen niet zijn

Lokale besturen zijn als eerstelijnsverantwoordelijkheid onmisbaar voor de realisatie van deze globale agenda. **Maar liefst 65% van de SDG's kan niet gerealiseerd worden zonder het lokale niveau.**¹ Lokaal leiderschap, op ambtelijk niveau maar zeker ook op politiek niveau, is dus bepalend voor de vooruitgang die we boeken.

Als overheid die het dichtst bij de burger staat heeft het lokaal bestuur een voorbeeldfunctie. Inzetten op internationale solidariteit en duurzame ontwikkeling en deze op een laagdrempelige manier concreet en zichtbaar maken, daagt je inwoners, bedrijven, scholen en verenigingen uit om ook een steentje bij te dragen.

Ook de Vlaamse overheid benadrukt de essentiële rol van lokale besturen in de Vlaamse strategie voor duurzame ontwikkeling (2021): “Voor Vlaanderen zijn de lokale overheden een prioritaire partner voor de coherente en holistische implementatie van de 2030 Agenda voor Duurzame Ontwikkeling”. Het Decreet Lokaal Bestuur verplicht lokale besturen overigens om hun steentje bij te dragen aan een duurzame samenleving. Artikel 2 luidt: “De gemeenten en de OCMW's beogen om op het lokale niveau duurzaam bij te dragen aan het welzijn van de burgers en verzekeren een burgers nabij, democratische, transparante en doelmatige uitoefening van hun bevoegdheden.”

Vervoeg de SDG-kopgroep

Globale uitdagingen kennen geen grenzen, maar laten zich wel steeds harder en vooral heel lokaal voelen. De klimaatverandering doet kustgemeenten onderlopen, creëert extreme weersomstandigheden en doet mensen op de vlucht slaan. Luchtvervuiling bedreigt onze gezondheid. Bedrijven hervestigen zich in lageloonlanden. Enzovoort. Meer dan ooit worstelen mensen om die uitdagingen een plaats te geven. De Agenda 2030 brengt deze globale uitdagingen in kaart en stelt duidelijk doelen om naartoe te werken. We kunnen deze gedeelde uitdagingen alleen aanpakken als iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt en samenwerkt.

- 118 lokale besturen ondertekenden de SDG-engagementsverklaring van de VVSG
- Minstens 60% van de lokale besturen nam de SDG's op in de beleidscyclus 2020-25
- Minstens 60 lokale besturen nam de SDG's op in hun bestuursakkoord 2019
- Elk jaar nemen meer dan 100 lokale besturen deel aan de Week van de Duurzame Gemeente

De Vlaamse lokale besturen hebben zich ontpopt tot wereldwijde voortrekkers in de lokale vertaling van de SDG's, met steun van de VVSG.

Duurzame ontwikkeling staat bovenaan de maatschappelijke en politieke agenda. **De duurzaamheidstrein is vertrokken en zal sneller en sneller gaan.** Haak dus snel je wagonnetje aan en maak deel uit van de oplossing. Er is een *sense of urgency* aan de orde voor alle grote werkvelden van duurzame ontwikkeling, of het nu gaat over

het klimaat, ongelijkheid of circulaire economie. Duurzaamheid gaat alleen maar belangrijker worden. Vervoegt ook jouw gemeente de kopgroep?

¹ Cities Alliance Discussion Paper — N° 3, Sustainable Development Goals and Habitat III: Opportunities for a successful New Urban Agenda, <https://www.citiesalliance.org>.

Nog vijf jaar te gaan, een versnelling dient zich aan

Na de verkiezingen van 2024, gaan we de laatste 5 jaar van de Agenda 2030 in. Hoewel er sinds de lancering van de Agenda 2030 verbetering is, is de globale vooruitgang de voorbije drie jaar tot stilstand gekomen als gevolg van de Covid-19 pandemie en andere politieke en economische crises. Dat stelt het toonaangevende Sustainable Development Goals Report dat SDSN elk jaar publiceert.²

België doet het globaal gezien relatief goed, maar er is werk aan de winkel. In de globale rangschikking van 2023 staan we op de 19^e plaats, terwijl dat in 2021 nog de 11^e plaats was. Vooral op de ecologische doelstellingen en SDG 17 over partnerschappen scoren we slecht.³ Dat bevestigt ook het Belgische nationale SDG-rapport 2023 (Voluntary National Review), dat trouwens een apart

hoofdstuk bevat over de lokale implementatie van de SDG's.

Het SDG-rapport van Vlaamse provincies, steden en gemeenten (2023) toont een **gevarieerd beeld op lokaal niveau**. Er is vooruitgang op indicatoren gerelateerd aan onder meer armoede, waardig werk en economische groei, maar er blijven belangrijke uitdagingen, bijvoorbeeld voor het vrijwaren van de open ruimte. Bovendien zijn er grote verschillen tussen gemeenten, afhankelijk van het aantal inwoners en hun leeftijdsstructuur, ligging en mediaan inkomen.

Onze huidige levenswijze mag die van toekomstige generaties niet in gevaar mag brengen, we moeten de draagkracht van de aarde respecteren. Dat vereist een omslag, een paradigmashift. Lokaal aan de slag gaan met de SDG's brengt een leerproces op gang, waardoor de mentaliteitswijziging die nodig is voor die paradigmashift in een stroomversnelling komt. Verandering groeit van onderuit, vanuit de burgers. Als eerstelijnsverantwoordelijkheid kunnen lokale besturen bij uitstek die transitie ondersteunen en politiek vertalen.

² UN DESA (juli 2023). *The Sustainable Development Goals Report 2023: Special Edition*. <https://unstats.un.org/sdgs/report/2023/>

³ Ibid.

De SDG's in je lokale verkiezingsprogramma: instrumenten en informatiebronnen

Data en memoranda

Vooraleer je je verkiezingsprogramma gaat schrijven, wil je een goed beeld hebben van de uitdagingen die op je gemeente afkomen en van de tendensen die er zich afspelen. Op basis van dat beeld kan je vanuit je eigen ervaring en politieke overtuiging⁴ de prioriteiten, speerpunten en beleidsvoorstellen bepalen die je in je programma naar voor wil schuiven.

Elk lokaal bestuur is decretaal verplicht om een **omgevingsanalyse** op te nemen als documentatie bij het meerjarenplan 2026-2031. **Cijfermateriaal wordt hierbij aangevuld met kwalitatieve gegevens en een analyse van de evoluties.** Lokale administraties werken momenteel volop aan deze omgevingsanalyse, zodat deze aan het begin van de nieuwe legislatuur overhandigd kan worden aan de nieuwe bestuursploegen. Sommige administraties zorgen er echter voor dat de omgevingsanalyse al vroeger klaar is, zodat lokale politieke partijen deze kunnen gebruiken als voeding voor hun verkiezingsprogramma.

Op de [VVSG webpagina over de omgevingsanalyse](#) vind je meer informatie terug over de bouwstenen van de omgevingsanalyse en sectorale aandachtspunten. Op onze [webpagina over SDG-monitoring en rapportering](#) vind je meer informatie over SDG-data en -indicatoren.

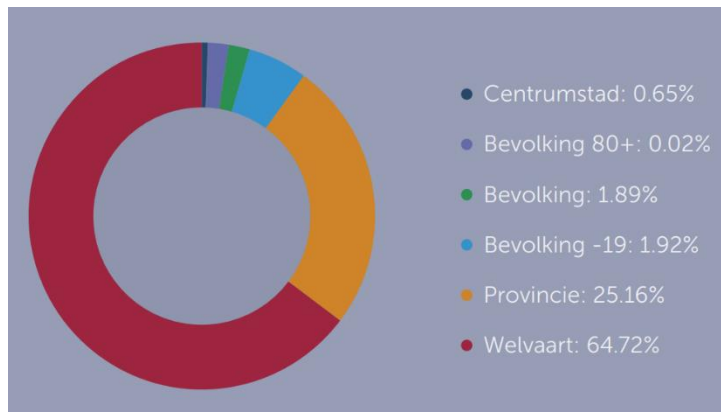
Er zijn heel wat **SDG-databronnen** beschikbaar die je kan consulteren wanneer je je verkiezingsprogramma gaat schrijven. Denk maar aan de SDG-index voor steden en gemeenten op basis van ongeveer 200 indicatoren. De index vormt de basis voor de [online SDG monitor](#). De VVSG beschikt ook over de **detailgrafieken per gemeente**. Die tonen hoe je gemeente het doet ten opzichte van andere Vlaamse gemeenten in de realisatie van de SDG's, maar houden ook rekening met de context van je stad of gemeente (zoals mediaan inkomen en leeftijdsstructuur van je inwoners). Je kan de data en grafieken opvragen bij internationaal@vvsq.be.

Veel lokale administraties formuleren aanvullend op de omgevingsanalyse ook beleidsvoorstellen, ook wel het administratief **memorandum**, inspiratienota of witboek genoemd. Die interpretatie vanuit de praktijk kan tot zeer waardevolle ideeën of ambities leiden en het toekomstige beleid van de gemeente inspireren. Daarnaast schrijven ook heel wat lokale adviesraden en middenveldorganisaties een memorandum.

Het [memorandum dat de VVSG opmaakte](#) voor de toekomstige Europese, federale en Vlaamse beleidsmakers kan zeker ook lokaal inspireren. Je vindt er de belangrijkste trends en uitdagingen enerzijds en onze beleidsvoorstellen anderzijds.

⁴ In aanloop naar de lokale verkiezingen, stellen de Vlaamse politieke partijen doorgaans een landelijk basisprogramma op met richtlijnen voor hun lokale afdelingen. Als je partij gelinkt is aan een moederpartij, kan je hier inspiratie uit halen om bepaalde ideologische keuzes te maken.

SDG-rapport van Vlaamse provincies, steden en gemeenten

Het SDG-rapport toont dat vooral de ligging (provincie) en het gemiddeld inkomen (welvaart) invloed hebben op hoe gemeenten het doen op vlak van de SDG's.

De VVSG bracht in 2023 samen met de Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP) een **SDG-rapport** uit. Het rapport geeft weer hoe steden, gemeenten en provincies bijdragen aan de realisatie van de Agenda 2030, aan de hand van zowel data (indicatoren) als praktijkvoorbeelden.

Raadpleeg het volledige rapport, of neem de synthese en infografiek door.

Het rapport legt onder andere **drie interessante tendensen** bloot die zich op lokaal niveau aftekenen:

1. De beloftevolle evolutie van SDG 1 (geen armoede)

Bijna alle Vlaamse gemeenten boekten sinds 2014 vooruitgang wat de indicatoren van SDG 1 betreft. Een significante daling in het aantal mensen met een inkomen dat zich beneden de kritische armoedegrens situeert, illustreert dit. Centrumsteden scoren in het algemeen slechter op het vlak van armoede. Toch zijn ze erin geslaagd stappen voorwaarts te zetten. Die verbetering hebben ze in grote mate te danken aan de sterke daling van het aantal inwoners met betalingsmoeilijkheden.

Indicatoren geven uiteraard slechts een deel van het volledige beeld. Zo blijft armoede in Vlaanderen een belangrijke maatschappelijke uitdaging. Denk maar aan de cijfers over kinderarmoede die nog steeds rond de 10% schommelen.

2. De zorgwekkende toestand van SDG 15 (leven op het land)

Volgende cijfers spreken boekdelen: in meer dan 90% van de Vlaamse gemeenten neemt de verharding toe. Met als gevolg dat het voor het hemelwater steeds moeilijker wordt om in de bodem te sijpelen. Een verontrustend fenomeen dat het gevaar op overstroming en droogte vergroot. In 80% van de gemeenten neemt de lokale oppervlakte groen af.

3. De voorbeeldfunctie van lokale besturen bij SDG 5 (gendergelijkheid)

Er beweegt iets binnen Vlaanderen op het vlak van gendergelijkheid. Niet in het minst bij de lokale besturen zelf. Sinds 10 jaar bestaat hun personeelsbestand voor meer dan de helft uit vrouwen. Een interessante evolutie zien we bij de topverdieners in lokale besturen. In 2014 was er slechts 36% van hen een vrouw. In 2019 steeg dit cijfer naar 46%. Op politiek niveau zien we wel een ander verhaal. In de huidige legislatuur is minder dan 40% van de gemeenteraadsleden een vrouw. In het college van burgemeester en schepenen is het cijfer nog lager.

SDG-instrumenten van de VVSG

De VVSG ondersteunt de Vlaamse lokale besturen bij de lokale vertaling van de SDG's. Intussen is een uitgebreid instrumentarium beschikbaar voor zowel lokale politici als ambtenaren om de SDG's te integreren in hun beleid, maar ook om het draagvlak bij inwoners en lokale belanghebbenden te versterken.

Volgende instrumenten bieden inhoudelijke inspiratie en achtergrondinformatie wanneer je als lokale partij je programma gaat schrijven:

- Overzicht 17 SDG's met beknopte uitleg
- Overzicht 17 SDG's, 5 pijlers, 6 kernboodschappen
- SDG-engagementsverklaring
- Publicatie 'Lokale schouders voor globale uitdagingen' met beleidsacties per SDG (zowel 'quick wins' als 'big wins')
- Fiches, visuals en andere publicaties met SDG-acties per beleidsdomein
- Tools voor monitoring en rapportering,
- Tijdslijn met tools voor elke stap in het beleidsplanningsproces

Eind 2024 publiceren we ook updates van onze materialen over SDG's in bestuursakkoorden en SDG's in het meerjarenplan.

De SDG's in je lokale verkiezingsprogramma: hoe?

De SDG's opnemen in je verkiezingsprogramma, hoe begin je eraan? Hieronder vind je:

1. Een visietekst die je kan gebruiken om je engagement voor de Agenda 2030 en de SDG's te beschrijven in de inleiding van je verkiezingsprogramma.
2. Twee manieren om de SDG's visueel in je verkiezingsprogramma op te nemen.
3. Participatieve methodieken om samen met je partijgenoten, inwoners en/of leden je verkiezingsprogramma vorm te geven op basis van de SDG's.

In aanloop naar de lokale verkiezingen van 2018 namen heel wat partijen de SDG's op in hun programma. Dat deden ze op verschillende manieren. In hoofdstuk 5 vind je knipsels uit een aantal van deze programma's. Meer specifiek vind je voorbeelden van verkiezingsprogramma's die de SDG's (1) opnamen in hun inleiding/als kapstok, (2) visueel opnamen (icoontjes) en (3) opnamen in het hoofdstuk over lokaal mondiaal beleid.

SDG's in je inleiding: visietekst

Hieronder vind je een inspiratietekst die je vrij kan gebruiken en aanpassen aan de eigen uitdagingen, noden, prioriteiten en plannen.

De <inwoners van gemeente x> leven niet op een eiland: wat aan de andere kant van de wereld gebeurt, is steeds meer voelbaar bij ons en omgekeerd. Denk maar aan de impact van de klimaatopwarming, migratie of bedrijven die wegtrekken uit Vlaanderen om zich te hervestigen in lageloonlanden. Maar de verwevenheid van onze gemeente met de rest van de wereld biedt ook kansen. Denk aan toenemende contacten via sociale media, culturele verrijking of nieuwe afzetmarkten voor onze producten. Deze **globale verbondenheid** brengt dus zowel opportuniteiten als uitdagingen met zich mee.

<Partij x> ziet de **duurzame ontwikkelingsdoelstellingen** van de Verenigde Naties (Sustainable Development Goals, SDG's) als het uitgelezen kader om een antwoord te bieden op de uitdagingen van vandaag en morgen. Via 17 doelstellingen streeft de VN naar een duurzame wereld in **2030**. In deze **inclusieve en universele agenda** is ontwikkeling onlosmakelijk verbonden met respect voor onze planeet en haar bewoners.

Alle 17 doelstellingen raken aan **lokale bevoegdheden** en kunnen niet gerealiseerd worden zonder de inzet van steden en gemeenten. Het is op lokaal niveau, dus ook in <gemeente x>, waar de uitdagingen zich laten voelen, maar ook waar de oplossingen liggen. Want de gemeente is het bestuursniveau dat het **dichtst bij de bevolking** staat, het beste weet wat haar bezighoudt en wat ze nodig heeft. <Partij x> erkent de noden en wensen van de <inwoners van gemeente x> en wil daaraan tegemoetkomen door deze te kaderen in een breed verhaal van duurzame ontwikkeling.

<Partij x> wil dat <gemeente x> een **voorbeeldrol** opneemt. Dat is ook waarom onze partij mee de verklaring "Global Goals, Local Focus" heeft ondertekend, waarin <gemeente x> zich engageert om bij te dragen aan de SDG's. Kortom, de SDG's zijn een buitenkans voor <gemeente x> om **samen** met de bevolking, het middenveld, bedrijven en verenigingen te bouwen aan een betere, duurzamere toekomst voor alle <inwoners van gemeente x> en voor de generaties die na hen komen. In de geest van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen, is het verkiezingsprogramma dat voor u ligt opgebouwd rond volgende speerpunten/kernwoorden:

- Duurzaamheid
- Toegankelijke/kwaliteitsvolle dienstverlening
- Betrokkenheid/participatie
- Jeugd en senioren
- Goed bestuur/financiën
- ...

De SDG's visueel in je verkiezingsprogramma: sjabloon

Met onderstaand sjabloon laat je in één oogopslag zien dat de speerpunten van je programma bijdragen aan de SDG's. **Plaats je partijlogo in de kern van de cirkel en je speerpunten of hoofdthema's in de binnencirkel.**

[Download de bewerkbare versie van het SDG-sjabloon.](#)

De SDG's visueel in je verkiezingsprogramma: icoontjes

Het plaatsen van de bijhorende SDG-icoontjes bij speerpunten, hoofdthema's en/of is een laagdrempelige en veelgebruikte manier om de SDG's te integreren in beleidsdocumenten, zowel in verkiezingsprogramma's als in omgevingsanalyses en meerjarenplannen. Dit is een goede eerste stap om de herkenbaarheid van de SDG's te vergroten, maar leidt aan sich niet tot een ambitieuzer, duurzamer beleid. Daarvoor is diepgaandere integratie van de SDG's in het beleidsplanningsproces nodig.

Voeg doorheen je verkiezingsprogramma de bijhorende SDG-icoontjes toe aan de verschillende speerpunten, hoofdthema's of acties. Eventueel kan je in de inleiding toelichten dat je partij zich engageert voor de Agenda 2030 en achteraan je programma het [overzicht van de 17 SDG's met beknopte uitleg](#) opnemen.

Participatieve methodieken met je partij

Hieronder vind je verschillende methodieken om met je partijgenoten de SDG's te bespreken en te linken met de hoofdthema's of speerpunten van je programma. De methodieken zijn gebaseerd op de SDG-cirkeloefening van de VVSG. Voor elke methodiek beschrijven we het doel, geven we een handleiding met de te doorlopen stappen en illustreren we met een voorbeeld.

Speerpunten bepalen met de SDG's als startpunt

Doel

- Evaluatie en kadering van het huidige beleid aan de hand van de SDG's.
- Je speerpunten uitwerken en een duurzame invulling geven.

Om zoveel mogelijk input te genereren en draagvlak te creëren binnen je partij, maak je de oefening idealiter met verschillende partijgenoten.

Handleiding

Materiaal:

- Spelbord 3 niveaus⁵ op A0
- Post-its, 3 kleuren
- Balpennen/stiften
- Overzicht van de 17 SDG's ter ondersteuning

Stap 1: Wat loopt goed - Brainstormen over acties en activiteiten waarover je partij tevreden is

Plaats je gemeente in de kern van de cirkel. Ga na welke projecten en acties die de gemeente de laatste jaren ondernomen heeft, je als positief bestempelt. Noteer één project/actie per post-it. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG's. Denk na op drie niveaus:

1. Intern binnen het gemeentebestuur - Denk bijvoorbeeld aan acties voor het personeel, de gemeentelijke gebouwen en interne procedures zoals aankoopbeleid.
2. Lokaal naar de actoren binnen de gemeente toe, zoals de burgers, bedrijven, verenigingen, enz.
3. Mondiaal – Dit heeft betrekking op internationale samenwerking (zoals via een stedenband of jumelage), deelname aan Europese en internationale netwerken en projecten, ondersteuning van vierdepijlers.

Opmerking: hou er rekening mee dat de SDG's onderling verbonden zijn. Een actie of doelstelling kan bijgevolg een link hebben met meerdere SDG's en hoort niet altijd in één hokje thuis.

Optioneel: bepaal met je groep welke van de aangegeven acties het meest bijdragen aan een duurzame samenleving. Dit kan een beter zicht geven op de SDG's waaraan je gemeente al goed werkt. Hiervoor kan je gekleurde stippen gebruiken die u op de post-its kleeft.

Stap 2: Wat kan beter - Brainstormen over acties en activiteiten waarover je partij ontevreden is

Over welke projecten en acties die de gemeente de laatste jaren ondernomen heeft, ben je niet tevreden; waar knelt het schoentje momenteel? Noteer één project/actie/idee per post-it. Gebruik hiervoor een andere kleur post-it dan in stap 1. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG's.

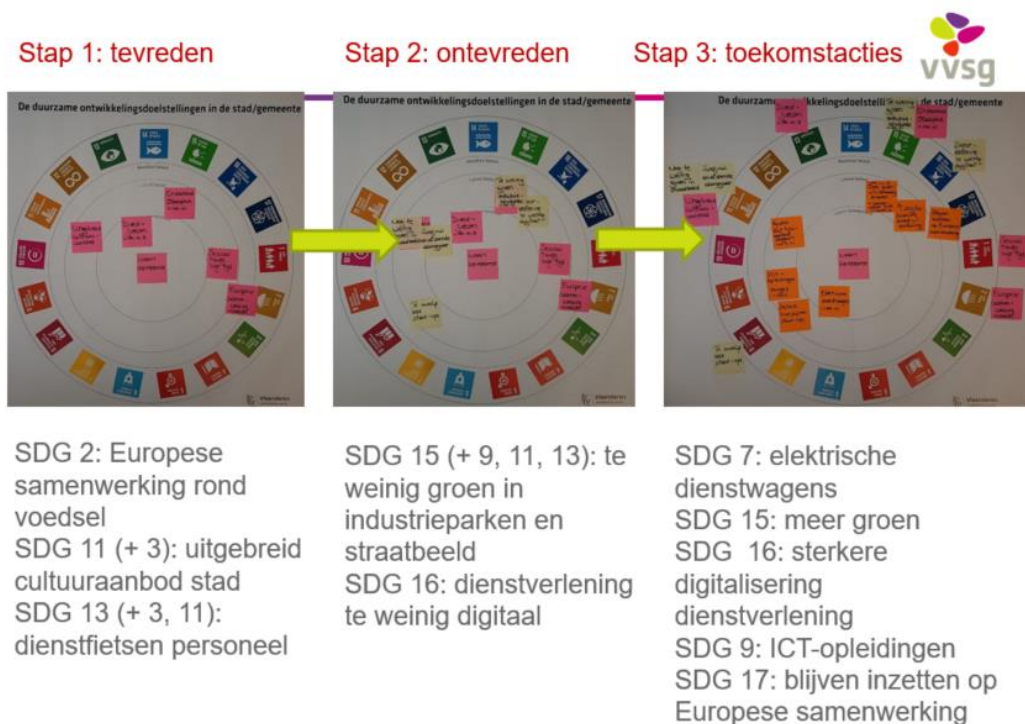
Stap 3: Waar willen we naartoe - Brainstormen over prioriteiten voor de toekomstige beleidsperiode (2026-2031)

Waar wil je de komende legislatuur op inzetten; welke acties wil je ondernemen. Noteer één prioriteit per post-it. Gebruik hiervoor een ander kleur post-it dan in stap 1 en stap 2. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG's. Bepaal op basis hiervan een aantal speerpunten.

Tip: als de cirkel te druk wordt (teveel post-its), kan je er een foto van nemen, de post-its van stap 1 en 2 verwijderen en met een blanco cirkel beginnen voor stap 3.

⁵ Je kan ook gebruik maken van het spelbord met kernwoord i.p.v. het spelbord met de drie niveaus. Hierbij plaatst u uw gemeente in de kern van de cirkel en denkt u breed na over de link met de SDGs.

Voorbeeld

Je speerpunten zijn al bepaald en je wil deze linken aan de SDG's

Doel

- Nagaan hoe de speerpunten waarmee je naar de verkiezingen trekt, gelinkt zijn aan de SDG's, en welke SDG's voor je partij bijgevolg prioritair zijn.
- Duurzame uitwerking van je speerpunten, rekening houdend met de verschillende aspecten van duurzame ontwikkeling (sociaal, ecologisch, welvaart, goed bestuur en partnerschappen).

Om zoveel mogelijk input te genereren en draagvlak te creëren binnen je partij, maak je de oefening idealiter met verschillende partijgenoten.

Handleiding

Materiaal:

- Spelbord kernthema⁶ op A0
- Post-its, 2 kleuren
- Balpen/stiften
- Overzicht van de 17 SDG's ter ondersteuning

Stap 1: Plaats je thema in de kern van de cirkel

Plaats je speerpunt in de kern van de cirkel. Denk vervolgens na over de link tussen dat speerpunt en de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Noteer één link per post-it. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG's.

Probeer een link te zoeken met de 5 pijlers van duurzame ontwikkeling:

- People = sociaal (SDG's 1-5)

⁶ Je kan ook gebruik maken van het spelbord met kernwoord i.p.v. het spelbord met de drie niveaus. Hierbij plaatst u uw gemeente in de kern van de cirkel en denkt u breed na over de link met de SDG's.

- Planet = ecologisch (SDG's 6 + 12-15)
- Prosperity = welvaart/economie (SDG's 7-11)
- Peace = vrede, justitie en sterke publieke diensten/goed bestuur (SDG 16)
- Partnership = partnerschappen (SDG 17)

Herhaal deze oefening voor elk van je speerpunten.

Tip: ter ondersteuning kan je de tools gebruiken die de VVSG ontwikkelde met SDG-acties per beleidsdomein.

Stap 2: Bedenk acties die bijdragen aan een duurzame invulling van je speerpunt

In je partijprogramma werk je acties uit per speerpunt. Aan de hand van de SDG-spelbord-oefening denk je met je partijgenoten na over een duurzame invulling van deze acties. In de eerste stap legde je de link tussen je speerpunten en de SDG's. Werk verder op deze linken. Welke acties wil je partij uitrollen om een duurzame invulling te geven aan je speerpunten? Noteer één actie per post-it. Gebruik hiervoor een ander kleur post-it dan in stap 1. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG's.

Herhaal deze oefening voor elk van je speerpunten.

Optioneel: bepaal een aantal prioriteiten. Welke acties vindt je partij het belangrijkste om op in te zetten? Gebruik hiervoor gekleurde stippen.

Tip: ter ondersteuning kan je de tools gebruiken die de VVSG ontwikkelde met SDG-acties per beleidsdomein.

Voorbeeld: speerpunt 'wonen'

In onderstaand voorbeeld voor het speerpunt 'wonen' zijn slechts een aantal linken en acties aangehaald ter illustratie.

Stap 1: link met SDG's	Stap 2: duurzame acties
SDG 1 (armoede): wonen moet betaalbaar zijn, ook voor mensen in armoede	- Onze partij gaat voor meer sociale woningen. - We zetten in op begeleiding van mensen in armoede die een (nieuwe) woning zoeken.
SDG 7 (energie): woningen moeten energiezuinig zijn en gebruik maken van duurzame energiebronnen	- We zetten in op een verhoogd gebruik van hernieuwbare energie in gemeentelijke gebouwen. - We stimuleren de keuze voor duurzame energie via subsidies en samenaankoop.
SDG 15 (leven op het land): het bouwen van woningen gebeurt met respect voor de ecologische omgeving	- Onze partij streeft naar verdichting, waardoor er meer open ruimte is voor bos en andere ecosystemen. - Bij de aanleg van nieuwe woningcomplexen voorzien we voldoende groenruimtes voor recreatie en maken we gebruik van streekeigen planten.
SDG 16 (vrede, justitie en sterke publieke diensten): inwoners moeten duidelijke informatie krijgen over het woonbeleid van de gemeente. Iedereen moet in een veilige omgeving kunnen wonen.	- Alle informatie over het woonbeleid die relevant is voor de burgers is vrij beschikbaar op de website. - Er worden infosessies op maat van verschillende doelgroepen georganiseerd. - Onze partij zet in op een sterkere aanwezigheid van wijkagenten.
SDG 5 (gender): alleenstaande moeders en vaders moeten toegang hebben tot een betaalbare, kwaliteitsvolle woning	...
SDG 9 (innovatie, infrastructuur en industrie): Bij het bouwen en renoveren van woningen wordt gebruikt gemaakt van innovatieve bouwtechnieken.	
... (nog meerdere linken mogelijk)	

Je speerpunten zijn al bepaald en je wil deze linken aan de 5 pijlers van duurzame ontwikkeling

Doel

- Nagaan hoe de speerpunten waarmee je naar de verkiezingen trekt, gelinkt zijn aan duurzame ontwikkeling in de brede zin van het woord en welke pijlers van duurzame ontwikkeling prioritair zijn.
- Duurzame uitwerking van je speerpunten, rekening houdend met de verschillende aspecten van duurzame ontwikkeling (sociaal, ecologisch, welvaart, goed bestuur en partnerschappen).

Om zoveel mogelijk input te genereren en draagvlak te creëren binnen je partij, maak je de oefening idealiter met verschillende partijgenoten.

Handleiding

Materiaal:

- Spelbord kernthema op A0
- Post-its, 2 kleuren
- Balpennen/stiften
- Overzicht van de 17 SDG's ter ondersteuning

Stap 1: Plaats je speerpunt in de kern van de cirkel

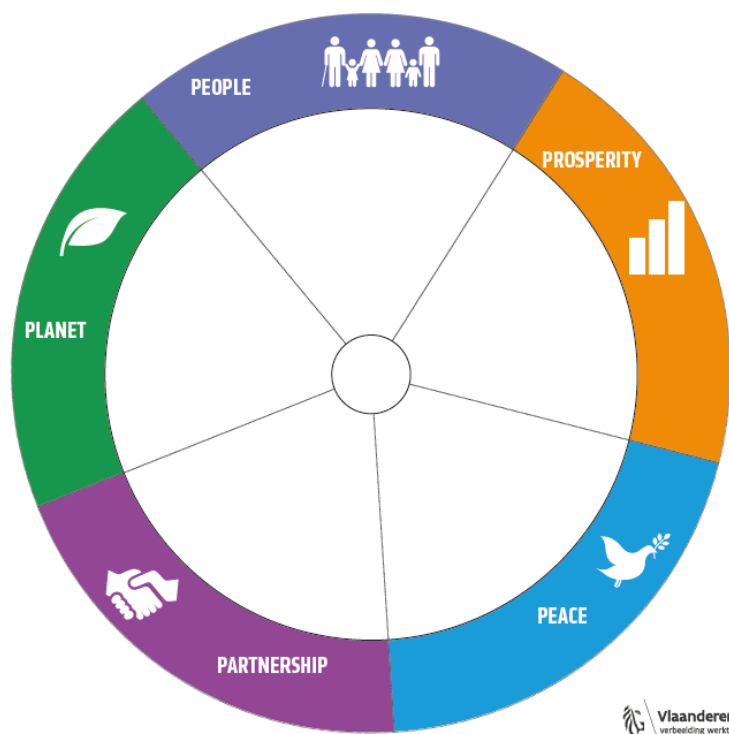
Denk na over de link tussen dat speerpunt en de 5 pijlers van duurzame ontwikkeling. Noteer één link per post-it. Kleef de post-it bij de bijhorende pijler van duurzame ontwikkeling. De 5 pijlers zijn:

- People = sociaal (SDG's 1-5)
- Planet = ecologisch (SDG's 6 + 12-15)
- Prosperity = welvaart/economie (SDG's 7-11)
- Peace = vrede, justitie en sterke publieke diensten/goed bestuur (SDG 16)
- Partnership = partnerschappen (SDG 17)

Herhaal deze oefening voor elk van je speerpunten.

Tip: ter ondersteuning kan je de tools gebruiken die de VVSG ontwikkelde met SDG-acties per beleidsdomein.

De duurzame ontwikkelingsdoelstellingen in de stad/gemeente

Stap 2: Bedenk acties die bijdragen aan een duurzame invulling van je speerpunt

In je verkiezingsprogramma werk je acties uit per speerpunt. Aan de hand van de SDG-spelbord-oefening denk je met je partij na over een duurzame invulling van deze acties.

In de eerste stap legde je de link tussen je speerpunten en de 5 pijlers van duurzame ontwikkeling. Werk verder op deze linken. Welke acties wil je partij uitrollen om een duurzame invulling te geven aan je speerpunten?

Noteer één actie per post-it. Gebruik hiervoor een ander kleur post-it dan in stap 1. Kleef de post-it bij de bijhorende pijler van duurzame ontwikkeling.
Herhaal deze oefening voor elk van je speerpunten.

Optioneel: bepaal een aantal prioriteiten: welke acties vindt je partij het belangrijkste om op in te zetten? Gebruik hiervoor gekleurde stippen.

Voorbeeld: speerpunt 'wonen'

In onderstaand voorbeeld voor het speerpunt 'wonen' zijn slechts een aantal linken en acties aangehaald ter illustratie.

Stap 1: link met 5 pijlers duurzame ontwikkeling	Stap 2: duurzame acties
Sociaal: - Wonen moet betaalbaar zijn voor iedereen, onafhankelijk van inkomen, gender, afkomst, leeftijd ... - Woningen moeten aandacht hebben voor mensen met een beperking.	- Onze partij gaat voor meer sociale woningen. - We nemen maatregelen om discriminatie op de woningmarkt tegen te gaan. - We zetten in op begeleiding van mensen in armoede die een (nieuwe) woning zoeken.
Ecologisch: - Het bouwen van woningen gebeurt met respect voor de ecologische omgeving. - Er moet voldoende groen aanwezig zijn in de gemeente.	- We stimuleren verdichting, waardoor er meer ruimte is voor bos en andere ecosystemen. - Bij de aanleg van nieuwe woningcomplexen voorzien we voldoende groenruimtes voor recreatie en maken we gebruik van streekeigen planten.
Welvaart/economie: - Ondernemingen moeten aan een betaalbaar tarief een locatie kunnen huren. - Hernieuwbare energiebronnen zijn de toekomst.	- We ondersteunen start-ups. Een onderneming starten moet aantrekkelijk en betaalbaar zijn. - We zetten in op een verhoogd gebruik van hernieuwbare energie in gemeentelijke gebouwen. - We stimuleren de keuze voor duurzame energie via subsidies en samenaankoop.
Vrede, justitie en goed bestuur: - Inwoners moeten duidelijke informatie krijgen over het woonbeleid van de gemeente. - Iedereen moet in een veilige omgeving kunnen wonen.	- Alle informatie over het woonbeleid die relevant is voor de burgers is vrij beschikbaar op de website. - Er worden infosessies op maat van verschillende doelgroepen georganiseerd. - Onze partij zet in op een sterkere aanwezigheid van wijkagenten.
Partnerschappen: - Om een efficiënt woonbeleid uit te bouwen hebben we nood aan partners.	- We gaan het gesprek aan met verhuurders en bieden garanties aan opdat zij hun woning willen verhuren aan mensen uit kwetsbare doelgroepen.

Participatieve methodieken met je inwoners

Samen met je inwoners je speerpunten bepalen

Doel

Je wil polsen naar wat er leeft bij de inwoners van je gemeente om basis hiervan je speerpunten of hoofdthema's te bepalen.

Handleiding

We raden aan om de oefening te maken met maximum 8 tot 10 personen per spelbord. Nodig voor de oefening een mix van stakeholders uit (individuele burgers, organisaties, bedrijven, ...).

Gebruik het overzicht van de 17 SDG's als ondersteuning bij de oefening.

De oefening neemt ongeveer 1u-1,5u in beslag.

Materiaal:

- Spelbord kernthema op A0
- Post-its, 2 kleuren
- Balpenen/stiften
- Overzicht van de 17 SDG's ter ondersteuning

Stap 1: Wat loopt goed - Brainstormen over acties en activiteiten waarover de deelnemers tevreden zijn (ongeveer 20 minuten)

Plaats uw gemeente in de kern van de cirkel. Vraag aan de deelnemers welke projecten en acties die de gemeente de laatste jaren ondernomen heeft, ze als positief bestempelen; over welke projecten en acties zijn ze tevreden. Noteer één project/actie per post-it. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG's.

Opmerking: hou er rekening mee dat de SDG's onderling verbonden zijn. Een actie of doelstelling kan bijgevolg een link hebben met meerdere SDG's en hoort niet altijd in één hokje thuis.

Optioneel: bepaal welke van de aangegeven acties het meest bijdragen aan een duurzame samenleving. Dit kan een betere indruk geven van de SDG's waaraan je gemeente al goed werkt. Gebruik hiervoor gekleurde stippen. Bepaal deze acties in groep of laat de deelnemers individueel een drietal acties uitkiezen.

Stap 2: Wat kan beter - Brainstormen over acties en activiteiten waarover de deelnemers ontevreden zijn (ongeveer 20 minuten)

Vraag aan de deelnemers over welke projecten en acties die de gemeente de laatste jaren ondernomen heeft, ze niet of minder tevreden zijn. Waar knelt het schoentje op dit moment? Noteer één project/actie/idee per post-it. Gebruik hiervoor een andere kleur post-it dan in stap 1. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG's.

Stap 3: Waar willen we naartoe - Brainstormen over prioriteiten voor de toekomstige beleidsperiode (2020-2025) (ongeveer 30 minuten)

Vraag de deelnemers naar hun wensen voor de toekomst. Wat zijn de grote uitdagingen? Op welke thema's willen ze dat de gemeente inzet de komende legislatuur? Welke acties moet de gemeente ondernemen? Noteer één prioriteit of actie per post-it. Gebruik hiervoor een andere kleur post-it dan in stap 1 en stap 2. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG's.

Tip: als de cirkel te druk wordt (teveel post-its), kan je er een foto van nemen, de post-its van stap 1 en 2 verwijderen en met een blanco cirkel beginnen voor stap 3.

Optioneel: bepaal een aantal kernprioriteiten voor de toekomstige beleidsperiode. Gebruik hiervoor gekleurde stippen. Bepaal deze prioriteiten in groep of laat de deelnemers individueel een drietal thema's of acties uitkiezen.

Voorbeeld

Je speerpunten zijn al bepaald, maar je wil meer input van je inwoners

Doel

Je speerpunten of hoofdthema's liggen al vast, maar je wil input van je inwoners om acties en beleidsvoorstellen te bepalen.

Handleiding

We raden aan om de oefening te maken met maximum 8 tot 10 personen per spelbord. U kan een spelbord voorzien per thema en hierrond de relevante stakeholders samenbrengen.

Gebruik het overzicht van de 17 SDG's als ondersteuning bij de oefening.

De oefening neemt ongeveer 1u in beslag.

Materiaal:

- Spelbord kernthema op A0
- Post-its, 2 kleuren
- Balpennen/stiften
- Overzicht van de 17 SDG's ter ondersteuning

Stap 1: Wat loopt goed - Brainstormen over acties en activiteiten waarover de deelnemers tevreden zijn (ongeveer 20 minuten)

Plaats je thema in de kern van de cirkel. Vraag aan de deelnemers welke projecten en acties die de gemeente de laatste jaren ondernomen heeft rond dit thema, ze als positief bestempelen. Over welke projecten en acties zijn ze tevreden? Noteer één project/actie per post-it. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG's. Er hoeft niet voor elke SDG een actie of project gevonden worden, maar om een brede blik op het beleid te stimuleren, kan je proberen een link te zoeken met de 5 pijlers van duurzame ontwikkeling:

- Sociaal: SDG's 1-5
- Ecologisch: SDG's 6 + 12-15
- Welvaart/Economie: SDG's 7-11

- Vrede, justitie en sterke publieke diensten/goed bestuur: SDG 16
- Partnerschappen: SDG 17

Opmerking: hou er rekening mee dat zowel de 5 pijlers als de SDG's onderling verbonden zijn. Een actie of doelstelling kan bijgevolg een link hebben met meerdere pijlers en SDG's en hoort niet altijd in één hokje thuis.

Optioneel: Bepaal in groep welke van de aangegeven acties het meest bijdragen aan een duurzame samenleving. Gebruik hiervoor gekleurde stippen. Dit kan een beter beeld geven van de SDG's waaraan uw gemeente al goed werkt.

Stap 2: Wat kan beter - Brainstormen over acties en activiteiten waarover de deelnemers ontevreden zijn (ongeveer 20 minuten)

Vraag aan de deelnemers over welke projecten en acties die de gemeente de laatste jaren ondernomen heeft rond het thema ze niet of minder tevreden zijn. Waar knelt het schoentje op dit moment? Noteer één project/actie/idee per post-it. Gebruik hiervoor een andere kleur post-it dan in stap 1. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG.

Stap 3: Waar willen we naartoe - Brainstormen over prioriteiten voor de toekomstige beleidsperiode (2020-2025) (ongeveer 20 minuten)

Vraag de deelnemers naar hun wensen voor de toekomst. Wat zijn de grote uitdagingen? Op welke thema's willen ze dat de gemeente inzet de komende legislatuur? Welke acties moet de gemeente ondernemen? Noteer één prioriteit of actie per post-it. Gebruik hiervoor een ander kleur post-it dan in stap 1 en stap 2. Kleef de post-it bij de bijhorende SDG.

Tip: als de cirkel te druk wordt (teveel post-its), kan je er een foto van nemen, de post-its van stap 1 en 2 verwijderen en met een blanco cirkel beginnen voor stap 3.

Optioneel: bepaal een aantal kernprioriteiten voor de toekomstige beleidsperiode. Gebruik hiervoor gekleurde stippen. Bepaal deze prioriteiten in groep of laat de deelnemers individueel een drietal thema's of acties uitkiezen.

Voorbeeld thema mobiliteit

SDG 4: autoluwe uren
rond scholen
SDG 8: uitgebreid
netwerk openbaar
vervoer waardoor
makkelijk naar werk

SDG 9: industrieel
transport langs
sluipwegen
SDG 11: fietspaden niet
goed onderhouden
SDG 13: teveel
vervuilende auto's in de
stad, is ook slecht voor
gezondheid

SDG 9: sluipverkeer
aanpakken
SDG 11: betere fietspaden
SDG 13: meer autoluwe
zones, niet enkel rond
scholen
SDG 16: meer participatie
fietsersverenigingen

De SDG's in je lokale verkiezingsprogramma: praktijkvoorbeelden

In aanloop naar de lokale verkiezingen van 2018 namen heel wat partijen de SDG's op in hun programma. Hieronder vind je knipsels uit een aantal programma's waarin de SDG's geïntegreerd werden. De knipsels werden geanonimiseerd, maar het betreft verkiezingsprogramma's van lokale partijen van diverse ideologische strekkingen uit zowel centrumsteden als kleine gemeenten. We maakten 3 categorieën:

1. SDG's in de inleiding, als kapstok of toetssteen
2. Visuele opname van de SDG's met icoontjes
3. SDG's in het hoofdstuk over lokaal mondiaal beleid

SDG's in de inleiding, als kapstok of toetssteen

Praktijkvoorbeeld 1

Gemeenteraadsverkiezingen vinden om de zes jaar plaats, maar een gemeentelijk beleid moet verder durven kijken. [REDACTED] is sinds 2017 pilootgemeente, samen met 19 andere Vlaamse gemeenten, om een lokale vertaling te maken van de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties om in 2030 tot een meer duurzame wereld te komen.

Zowel België als Vlaanderen hebben zich geëngageerd om actief te werken aan deze agenda. Ook de lokale besturen wordt gevraagd om hieraan mee te werken. De doelstellingen werden mondiaal geformuleerd, maar het lokale beleidsniveau staat het dichtst bij de burger en is dé motor achter de realisatie ervan. De keuzes die we maken als gemeente, hoe klein ook, hebben altijd een weerslag op iets of iemand elders in de wereld. Deze agenda is bovendien de perfecte kapstok en toetssteen om te kijken of de beleidskeuzes die we maken wel degelijk passen in een menselijker, eerlijker en gezonder gemeentelijk beleid. In het licht daarvan doen we volgende programmavoorstellen:

- Elke beleidskeuze die het College van Burgemeester en Schepenen of de gemeenteraad maakt, wordt afgetoetst aan minstens vijf Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen. De weerslag daarvan wordt kernachtig opgenomen in de motivatie van de betreffende beslissing.
- We starten bij het begin van de legislatuur twee specifieke trajecten om de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen concreet te maken: eentje voor het gemeentelijk aankoopbeleid - hoe kan dat innovatiever, duurzamer, eerlijker, socialer? - en eentje voor het gemeentelijk financieel beleid - duurzaam beleggen en bankieren.
- We dragen de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen actief uit naar onze bevolking, lokale ondernemers en verenigingen en starten samen met hen partnerschappen zodat ook zij concreet aan de slag kunnen met deze agenda. We reiken een label uit aan inwoners, verenigingen en ondernemingen die het goede voorbeeld geven.
- De beleidscel van de gemeentelijke administratie volgt deze agenda op en formuleert ook zelf nieuwe voorstellen om samen met andere diensten deze agenda waar te maken.

Praktijkvoorbeeld 2

Moreel kompas

De stad is meer dan een venster op de wereld. Ze is de wereld in het klein. De enorme uitdagingen waarmee we wereldwijd werden en worden geconfronteerd, zagen we het eerst in de stad. Of het nu gaat om de gevolgen van migratie uit gebieden die door oorlog en conflict getroffen worden, de gevolgen van klimaatverandering of milieuvervuiling, de gevolgen van internationale fraude of grensoverschrijdende criminaliteit: alles manifesteert zich het eerst in de stad. Maar de stad is gelukkig ook dé plek bij uitstek waar nieuwe kennis opborrelt, waar creatieve mensen de koppen bij elkaar steken, waar vernieuwende technologieën voor soms geniale oplossingen zorgen, waar verfrissende, nieuwe manieren van samenleven ontstaan en waar vaak, ook in moeilijke omstandigheden, toch flinke vooruitgang wordt geboekt.

Hoewel al onze voorstellen, [redacted] ten goede komen, zijn ze daarom niet alleen voor deze stad bedoeld. Want een stad is geen eiland. Wat aan de andere kant van de wereld gebeurt, heeft ook zijn invloed op onze stad en haar bevolking. Het omgekeerde is evenzeer waar: wat wij in deze stad doen, heeft soms ook impact op de rest van de wereld.

Voor [redacted] vormen daarom de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (of DOD's) van de Verenigde Naties het morele kompas om met deze wereldwijde uitdagingen om te gaan. Wij willen met dit programma voor [redacted] deze duurzame ontwikkelingsdoelen voor 2030 helpen waarmaken. Daarom is ons programma opgebouwd volgens de **5 P's: Prosperity (welvaart), People (mensen), Planet (planeet), Peace (Vrede) & Partnership (Partnerschap)**. Alle thema's hebben we onder die vijf paraplu's ondergebracht. Meer info over de DOD's vind je achteraan ons programma.

Maar wat zijn dat, DOD's?

[redacted] is een stad die haar **blik op de wereld** gericht houdt. [redacted]
[Trek de aandacht van uw lezer met een veelzeggend citaat uit
[redacted] Dat heeft onze stad gevormd en groot
gemaakt. [redacted] is een stad in de wereld en de wereld bevindt zich ook in onze stad.

Met elkaar verbonden, van elkaar afhankelijk

De meeste [redacted] beseffen dat de wereld onderling met elkaar verbonden is, dat steden netwerken vormen en elkaar zo versterken. Die **verbondenheid** heeft er ook voor gezorgd dat we van elkaar afhankelijk zijn geworden. Als het in een land of regio niet goed gaat, voelen we dat ook hier. [redacted]
[redacted] Maar ook in de stad zelf, waar mensen uit die gebieden naar toe komen om een beter leven op te bouwen. Steden zijn geen eilanden en een stad als [redacted] is dat al zeker niet.

Dat iedereen op deze planeet in mindere of meerdere mate van elkaar afhankelijk is geworden, is tot de hoogste kringen doorgedrongen. Dat is de reden waarom rijke landen aan **ontwikkelingshulp** deden, aanvankelijk in hun kolonies, later in wat ontwikkelingslanden werd genoemd. De achterliggende idee was steeds: als het ginder goed gaat, gaat het ook hier goed. Of nog: als iedereen het goed heeft, is dat voor iedereen beter.

DOD's: een plan van de Verenigde Naties

Rond de eeuwwisseling formuleerden de Verenigde Naties de zogenaamde **Millenniumdoelstellingen**. Bedoeling was de armoede uit de wereld te bannen. Dat heeft belangrijke resultaten opgeleverd. De bitterste **armoede** werd voor een groot deel opgelost en ook het aantal kinderen dat in ontwikkelingslanden **naar school** gaat, steeg gevoelig. In 2015 liep dat ambitieuze programma af. In dat jaar kwamen 193 landen in de schoot van de Verenigde Naties opnieuw samen om nieuwe doelstellingen voor 2030 vooruit te schuiven. Bedoeling was ditmaal om ervoor te zorgen dat alle landen en niet alleen ontwikkelingslanden, zich duurzaam zouden ontwikkelen. Daarom werden die doelstellingen **Duurzame Ontwikkelingsdoelen** (DOD's) genoemd. In het Engels heten ze 'Sustainable Development Goals' (SDG).

Het woord duurzaam verwijst naar iets dat lang houdbaar of bruikbaar is, iets wat een lange tijd kan meegaan. Dat is bijvoorbeeld niet het geval met de manier waarop we vandaag produceren. We verbruiken te veel grondstoffen, gooien te veel weg, produceren met vervuilende brandstoffen of laten mensen werken in omstandigheden die niet lang vol te houden zijn. Als we in 2030 de duurzame ontwikkelingsdoelen bereiken, dan maken we **komaf met een economisch en sociaal model** dat zowel mensen, als de planeet waarop die mensen leven, langzaam wurgt. Dan zorgen we er volgens de Verenigde Naties voor dat onze kinderen en kleinkinderen wel een mooie toekomst wacht.

De slagzin die de Verenigde Naties voor de DOD's gebruiken, luidt: '**Ervoor zorgen dat niemand achterblijft.**' De we-

[Trek de aandacht van uw lezer met een veelzeggend citaat uit
het document of gebruik deze ruimte om een belangrijk punt te

duurzaam maken

De DOD's zijn geen ver van-ons-bed-show. Iedereen moet mee het bad in, zo hebben de 193 landen beslist. Ook Noord-Amerikaanse en Europese landen. Alles en iedereen is immers met elkaar verbonden. Dat betekent dat we zowel op Europees als op nationaal of regionaal niveau beslissingen moeten nemen die bijdragen aan het bereiken van die duurzame ontwikkelingsdoelen. En ja, dat moet ook gebeuren op stedelijk en gemeentelijk niveau. Het heeft immers geen zin om zonne-energie in Afrika te promoten, als we hier vervuilende fossiele brandstoffen blijven gebruiken. Het heeft ook geen zin om te strijden tegen werkomstandigheden in Bangladesh, als we hier mensen in onderbetaalde jobs dwingen te werken. Het idee is precies dat we er met z'n allen op vooruit gaan en dat niemand wordt achtergelaten.

Om tegemoet te komen aan dat ambitieuze plan van de Verenigde Naties, geeft [] met haar verkiezingsprogramma invulling aan de DOD's. Want iedereen moet zijn of haar verantwoordelijkheid nemen om die duurzame toekomst te bereiken. We willen dat ook het beleid in onze stad duurzaam is, zodat we aan onze jongeren een beloftevolle toekomst kunnen bieden. En omdat we als stedelingen solidair willen zijn met de rest van de wereld vanuit het besef dat, als het voor iedereen goed gaat, het voor iedereen beter wordt.

In het verkiezingsprogramma zullen er daarom steeds verwijzingen staan naar de 17 doelstellingen die de Verenigde Naties hebben vastgelegd. Die tonen we hier in een infografiek.

De 17 doelstellingen worden opgedeeld in 5 groepen:

- Mensen (People): alles wat met sociaal beleid te maken heeft.
- Planeet (Planet): alles wat met milieubeleid te maken heeft.
- Welvaart (Prosperity): alles wat met economisch beleid te maken heeft.
- Vrede (Peace): alles wat met vrede, veiligheid, sterke publieke diensten en goed bestuur te maken heeft.
- Samenwerking (Partnership): alles wat met partnerschap, verbondenheid en samenwerking te maken heeft.

In al deze domeinen wil [] samen met de [], het middenveld, bedrijven, verenigingen en organisaties bouwen aan een betere, duurzamere toekomst voor alle inwoners. Op die manier willen we er ook voor zorgen dat [] zijn steentje bijdraagt aan dat ambitieuze project van de Verenigde Naties om het voor iedereen op deze planeet beter te maken. Want [] is een stad in de wereld en de wereld bevindt zich ook in deze stad.

Wil je meer informatie over de duurzame ontwikkelingsdoelen, surf dan naar www.sdqs.be.

Praktijkvoorbeeld 3

Nieuwe uitdagingen vragen een globale stadsvisie

[] is een trekkende centrumstad in een gedreven regio. Onze stad is de laatste jaren gegroeid op verschillende vlakken en kent net als vele steden in Vlaanderen vele nieuwe uitdagingen. Deze groei kent echter ook grenzen. We willen de nieuwe uitdagingen vorm geven in een **stad op mensenmaat**, waar we de schaal van Roeselare, als stad waar we elkaar nog kennen en verbonden kunnen zijn, willen behouden en **tegelijk vooruit** kunnen gaan.

Er zijn de uitdagingen op het vlak van **samenleven**, met een groeiende verzilvering en verjonging, grotere diversiteit, andere vormen van samenleven, gezinsverdunding en individualisering, en andere vormen van vereniging.

Wat **welzijn en gezondheid** betreft, is er meer aandacht voor een goede balans tussen het werk en het privé-leven, een terechte hernieuwde bekommernis over onze gezondheid (onze voeding, milieu- en luchtkwaliteit). De kost van hulpverlening, vereenzaming en de strijd tegen armoede en ongelijkheid zijn belangrijke thema's geworden, ook op lokaal vlak, waar ook de zorg nieuwe vragen kent: buurtgericht, technologisch innoverend en met nieuwe behoeftes aan kinderopvang en andere vormen van gezinsondersteuning.

In een **ondernemende** stad als [] merken we ook de internationale trends van een veranderend winkellandschap, internationalisering, tijd- en plaatsonafhankelijk werken, automatisering en een kloof tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt.

Onze **ruimte** staat onder druk: door de schaarste is verdichting een algemeen aandachtspunt, met meer aandacht voor de publieke ruimte (ontmoetingsplaatsen creëren, meer groen, multi-functioneel gebruik,...) Mobiliteit met meer auto's en een grotere vraag naar fietsalternatieven of collectief vervoer vergen een totaal andere aanpak, waar een nieuw evenwicht moet worden gevonden. In ons leefmilieu zijn klimaat, energietransitie en levenskwaliteit nieuwe en belangrijke issues.

De vele vragen aan de samenleving vergen ook voor steden aandacht om de beleidsruimte efficiënt te kunnen invullen. De impact van Vlaamse of federale beslissingen, fiscale hervormingen, pensioenkosten en de nood aan stabiliteit in de basisfinanciering van onze politie- en brandweer-zones moet samengaan met een **gezond financieel beleid**, dat tegelijk ruimte schept om te investeren in mensen, met een uitmuntende dienstverlening.

Nieuwe modellen van inspraak, door wijken, (sociale) netwerken, de individuele [REDACTED] en de professionalisering van de lokale overheid vergen ook **nieuwe bestuurs- en participatievormen**, zodat iedereen betrokken wordt.

En tenslotte brengen de **nieuwe technologische ontwikkelingen** op het vlak van digitalisering, databeheer, 'internet of things' en communicatieversterking niet alleen nieuwe kansen, maar vergen ze ook aandacht voor privacy-aspecten en de digitale kloof.

Al deze uitdagingen vergen een **duidelijke visie op de toekomst van ons [REDACTED]**, waar betrokkenheid, verbonden solidariteit en goesting in ondernemen en initiatief onze uitgangspunten zijn.

De '17 Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen' van de Verenigde Naties bieden ook voor onze stad een interessant kader om oplossingen te zoeken voor deze algemene en universele uitdagingen. Armoede bestrijden, zoeken naar oplossingen voor de klimaatveranderingen, een moderne en toegankelijke dienstverlening voor iedereen, samen inzetten op de korte voedselketen, zorgzaam waterbeheer, veerkrachtige infrastructuur: ook [REDACTED] is een belangrijke schakel hierin, samen met andere overheden. Ons programma houdt daarom ook rekening met deze ontwikkelingsdoelstellingen als globale leidraad.

Lees meer over:

- De uitdagingen voor onze steden op <https://www.vvsg.be>
- De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen op <http://www.vvsg.be/sites/sdqs/Paginas/sdqs.aspx>

Visuele opname SDG's met icoontjes

Praktijkvoorbeeld 1

WONEN

Wonen in [REDACTED]: da's
altijd gelukkig thuiskomen

Praktijkvoorbeeld 2

Zorg

[REDACTED] heeft al een sterke publieke dienstverlening waar het op zorg aankomt. Toch willen we dat waar nodig nog **verder uitbreiden**. Het uitbreiden van het zorgaanbod moet ook mantelzorgers extra ondersteunen. **Mantelzorgers** spelen een cruciale rol in een zorglandschap dat alsmear meer gedefinieerd wordt door de 'vermaatschappelijking van de zorg'. Zij verdienen een goede ondersteuning, ook vanuit het stadsbestuur.

SDG's in het hoofdstuk over lokaal mondiaal beleid

Praktijkvoorbeeld 1

Met de nieuwe gemeentelijke raad voor ontwikkelingssamenwerking en de ambtenaar duurzaamheid werken we aan de realisatie van de 17 **duurzame ontwikkelingsdoelen**. De gemeente besteedt minimum 0,7% van haar begroting aan Noord-Zuid-initiatieven.

Praktijkvoorbeeld 2

VISIE

Vandaag is "de hele wereld" in onze stad zichtbaar en tastbaar. Vaak liggen minder aangename gebeurtenissen in het land van oorsprong aan de basis van de superdiversiteit in [] en elders. Vluchten doe je niet voor je plezier. Vluchtelingen maken enorme tegenslagen mee in hun moeilijk traject naar een beter leven. Op zo'n momenten zijn warme hulp en menswaardige opvang erg belangrijk. De [] burger is een solidaire burger. Dat vertaalt zich ook in de brede waaier van organisaties en initiatieven in onze stad. Deze solidariteit moet door het stadsbestuur worden aangemoedigd.

EEN. MENSWAARDIGE OPVANG VAN VLUCHTELINGEN

De Conventies van Genève garanderen het recht op bescherming voor mensen op de vlucht. De overheden van het opvangland dienen te zorgen voor een degelijke opvang van vluchtelingen, het verlenen van huisvesting, het verschaffen van onderwijs én betaald werk, het zorgen voor welzijn, enz... Volgens de internationale verdragen, moeten "... vluchtelingen op dezelfde wijze..." behandeld worden als de onderdanen. Vluchtelingen hebben ook plichten tegenover het opvangland, ze moeten zich houden aan de wetten van het land en dienen de openbare orde te respecteren. [] kan haar vluchtelingenbeleid versterken door meer begeleiding en opvangplaatsen te voorzien voor de aanwezige en nieuwe vluchtelingen zodat ze snel en goed betrokken worden in het integratieproces. Daarbij horen een goed taal lesaanbod, woonbegeleiding en tewerkstellingsbegeleiding.

TWEE. ONTWIKKELINGSSAMENWERKING, MAG HET WAT MEER ZIJN?

Door de technologische revolutie en de globalisering leven we meer dan ooit in een mondiale samenleving, waarbij problemen en oplossingen zich niet tot de grenzen van onze stad beperken. We zijn nu eenmaal allemaal verbonden. Beslissingen hier hebben invloed op het leven van mensen en leefmilieus aan de andere kant van de wereldbol. En problemen daar hebben invloed op onze samenlevingen hier in het Noorden. Het is nog nooit zo belangrijk geweest om bij elke beleidskeuze een mondiale bril op te zetten. Een duurzame en solidaire samenleving begint op lokaal niveau.

[] heeft altijd een sterke Noord-Zuidwerking gehad. In de laatste opeenvolgende legislaturen, werden Noord-Zuidproblematiek en internationale solidariteit regelmatig op de agenda gezet. Door gedreven Noord-Zuidambtenaren, ondersteund door de vele vrijwilligers van de GROS, 11.11.11, NGO-afdelingen en vierde-pijler werkingen, werden in [] vele activiteiten georganiseerd rond mondiale thema's, zowel in de scholen, als voor alle burgers.

Mortsel is sinds 2011 Fair Trade gemeente, en bij de nationale organisatie van 11.11.11 staan zowel de [] burgers als het [] stadsbestuur bekend als gulke schenkers.

In september 2015 ondertekende België de Agenda 2030, de ambitieuze duurzaamheidsagenda van de Verenigde Naties om te komen tot een meer rechtvaardige, duurzame en vreedzame wereld tegen 2030. Het stadsbestuur ondertekende de engagementsverklaring Global Goals Local Focus.

Omdat migratie vaak voorkomt uit de mondiale uitdagingen zoals extreme armoede, oorlogen en klimaatverandering steunen wij het memorandum van de GROS, de gemeentelijke Raad voor Ontwikkelingssamenwerking. Dat stelt de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties voorop in alle beleidsdomeinen. Die doelstellingen moeten de leidraad zijn bij de opmaak van het beleidsplan voor de legislatuur 2019-2024 om wereldwijde armoede en onrechtvaardigheid te bestrijden en om sociale en economische vooruitgang alle kansen te geven. Ze betreft het middenveld en bedrijven om dit beleid vorm te geven. Ze werkt samen met andere steden en gemeenten om de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen te halen.

De GROS wenst opnieuw een Noord-Zuidambtenaar aan te stellen zodat de stad een ambitieus beleid kan verwezenlijken op vlak van ontwikkelingssamenwerking. Dit betekent investeren in voldoende mensen en middelen voor ontwikkelingssamenwerking. Het mondiaal beleid actief in de kijker stellen voor onze inwoners en voor andere partners. Zich inzetten om de [REDACTED] te informeren en actief te betrekken bij het beleid. Een mondiaal beleid investeert in sensibiliseringscampagnes rond duurzame ontwikkeling en mondiale vraagstukken. [REDACTED] zet in op sociale cohesie en voert een menswaardig lokaal migratie- en diversiteitsbeleid. Ze promoot duurzaamheid via een doordacht en transparant aankoop- en investeringsbeleid en in samenwerking met het middenveld. Ze blijft haar beleid als Fair Trade gemeente verbreden en verdiepen. [REDACTED] ondersteunt de concrete eisen en voorstellen van de GROS.

Praktijkvoorbeeld 3

1. We hanteren de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties als inhoudelijk ankerpunt voor het stadsbeleid.
2. De SDG's of duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn een globaal kader waar we als stad mee aan de slag gaan. Ze vormen de basis voor de beleidsplanning 2019-2025. [REDACTED] sensibiliseert alle [REDACTED] over deze duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.
3. [REDACTED] zet met een Europese coalitie van steden in op de erkenning van de stad als volwaardige gesprekspartner en bondgenoot van andere bestuursniveaus (Vlaamse, Belgische en Europese overheid bij de aanpak van globale problemen) met een sterke lokale impact (zoals migratie), daarbij ondersteund door SDG11 over duurzame steden.
4. We bouwen netwerken uit tussen steden over de hele wereld om rond diverse thema's expertise uit te wisselen.

VVSG